

YFIN TUTKIMUSSTRATEGIA 2017

1. Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (YFI) toimii nopeasti muuttuvassa maailmassa. Poliittisen kriisit ja lisääntyvä eriarvoisuus uhkaavat demokraattista yhteiskuntakehitystä, ja ympäristöongelmat koettelevat maapallon kestokyvyn rajoja samalla kun väestön vanheneminen ja työelämän muutokset vaarantavat hyvinvointiyhteiskunnan ja ihmisten hyvinvoinnin. Samaan aikaan syntyy uusia identiteettejä, toiminnan, vastarinnan ja hallinnan muotoja ja rakenteita, jotka leviävät reaaliajassa globaalisti uuden viestintäteknologian välityksellä. Tässä tilanteessa tarve kriittiselle yhteiskuntatieteelliselle ja filosofiselle analyysille on suurempi kuin koskaan.

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella tehdään monitieteistä tutkimusta korkealla kansainvälisellä tasolla. Laitoksen tutkimus on vahvasti profiloitunutta, ja tieteenalojen yhdistelmä poikkeaa muista Suomen yliopistoista. Laitoksen tutkimus sijoittuu Jyväskylän yliopiston strategisille painoaloille ”Kielet, kulttuuri ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa”, ”Liikunta, terveys ja hyvinvointi” sekä ”Informaatioteknologia ja ihminen tietoyhteiskunnassa”. Lisäksi laitos on vahvasti mukana yliopiston nousevan alan ”Monitieteinen kriisien ja yhteiskunnan muutosten tutkimus” suunnittelussa ja toteutuksessa, ja se on keskeinen toimija yliopiston uudella profilointialueella ”Crisis Redefined”.

2. Toiminta-ajatuksen kiteytys

Laitoksen tutkimus tulkitsee ja selittää yhteiskunnallisia ja poliittisia ilmiöitä ja kriisejä, yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutusta sekä selvittää ja ratkaisee filosofian keskeisiä ongelmia. Laitoksella tehdään metodisesti ja käsitteellisesti vahvaa perus- ja soveltavaa tutkimusta, joka ylittää tieteenalarajat ja yhdistää filosofisen analyysin sosiaali- ja politiikkatieteiden monipuoliseen teoria- ja metodiarsenaaliin kansainvälisesti ainutlaatuisella tavalla. Tieteellisen perustutkimuksen lisäksi pyrimme tieteen keinoin edesauttamaan tasa-arvoisemman, turvallisemman, suvaitsevaisemman ja avoimemman yhteiskunnan rakentamista.

3. Arvot ja vahvuudet

Laitoksen keskeisiä arvoja ovat tutkimuksen korkea kansainvälinen taso ja vaikuttavuus, kriittisen ajattelun korostaminen sekä pitkäjänteisen sivistystehtävän syventäminen. Laitos on myös sitoutunut korostamaan tieteellisen perustutkimuksen ja tiedon merkitystä yhteiskunnassa. Laajan ulkoisen tutkimusrahoituksen ansiosta laitos on hyvin tutkimusorientoitunut. Laitoksella on useita kansainvälisellä huipputasolla toimivia tutkimusryhmiä ja tutkimusprojekteja – mukaan lukien FiDiPro professori Niilo Kaupin johtama ”Transformations of Concepts and Institutions in the European Polity” (2015–2020), professori Jari Kaukuan johtama ERC Advanced Grant projekti ”Epistemic Transitions in Islamic Philosophy, Theology and Science” (2016–2021), professori Sara Heinämaan johtama akatemiaprojekti ”Marginalization and Experience: Phenomenological Analyses of Normality and Abnormality” (2017–2021) sekä vuoden 2018 alusta käyntiin

lähtevä professori Teppo Krögerin johtama ja Suomen Akatemian rahoittama ”Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö” (2018–2025).

Laitoksen tutkijat ja tutkimusryhmät ovat kaiken kaikkiaan menestyneet erinomaisesti tutkimusrahoituksen haussa. Esimerkiksi vuonna 2017 ulkopuolisen kilpaillun tutkimusrahoituksen osuus laitoksen kokonaisrahoituksesta oli 48%, mikä on kansallista huipputasoa, ja laitoksen strategisena tavoitteena on pitää rahoitus korkealla tasolla. Julkaisutoiminnassa laitos kuuluu sekä Jyväskylän yliopiston sisäisessä että Suomen yliopistojen keskinäisessä vertailussa tuloksekkaimpien joukkoon.

YFI:n tutkimuksen kolme painoalaa ovat seuraavat:

Filosofisen ja poliittisen ajattelun traditiot – Intellectual Traditions

Tämän strategisen painoalan tutkimusryhmät selvittävät inhimillisen kokemuksen yksilöllistä, yhteisöllistä ja historiallista luonnetta, poliittisen ja filosofisen ajattelun perusteita sekä keskeisiä käsitteellisiä ja teoreettisia muutoksia. Hankkeissa analysoidaan sosiaalisia, poliittisia, eettisiä ja kulttuurisia ongelmia ja ratkaistaan niitä. Tärkeimpiä tutkimuskohteita ovat ihmisenä olemisen kokemukselliset ja merkitykselliset ulottuvuudet, yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä eettinen ja poliittinen toimijuus. Erityisesti tarkasteltavina teemoina ovat poliittisten instituutioiden ja vallankäytön muutokset ja muodot sekä vaikuttamisen argumentatiiviset ja retoriset keinot.

Kestävät yhteiskunnat – Sustainable Societies

Tämän painoalan tutkimus tarkastelee sosiaalisten, kulttuuristen, teknologisten sekä talouden ja työn muutosten yhteiskunnallisia vaikutuksia, niiden luomia jännitteitä ja ristiriitoja sekä kansalaisyhteiskunnan organisoitumista. Muutosten tutkimuksen fokuksessa ovat kestävä kehityksen näkökulma sekä kansalaisten osallistuminen kriisien ja yhteiskunnallisten muutosten hallinnan kontekstissa. Keskeisiä tutkimusteemoja ovat ekososiaalisen yhteiskunnan haasteet ja mahdollisuudet, ympäristöriskeihin reagoiminen, kulutus ja elämäntapa, osallistumisen ehdot ja muodot, kulttuurinen monimuotoisuus, erot ja eriarvoisuus, kestävä työ ja työllisyys, talouden uudet muodot, digitalisaatio ja kestävä asiantuntijatieto.

Hyvinvoinnin ja hoivan politiikat – Policies and Politics of Welfare and Care

Tällä painoalalla tutkitaan hyvinvointipolitiikan ja palvelujärjestelmän muutoksia ja niiden seurauksia paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Tutkimus selvittää muutosten vaikutuksia kansalaisten päivittäiseen elämään, sosiaaliseen turvallisuuteen ja oikeuksiin sekä sukupolvien ja sukupuolten suhteisiin. Muutoksia tarkastellaan myös organisaatorakenteiden, johtamisen ja työntekijöiden työkäytäntöjen näkökulmista. Lisäksi analysoidaan uusien osallistamisjärjestelmien toimivuutta poliittisen osallistumisen ja tasa-arvoisten vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta. Keskeisiä tutkimusteemoja ovat hoivapolitiikka ja väestön ikääntyminen, hyvinvointiammatit ja ammatilliset käytännöt, palvelujärjestelmien muutokset, digitalisoituminen, yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointi, väkivalta arjessa ja instituutioissa sekä kansalaisten oikeudet, poliittinen osallistuminen ja mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon.

4. Tahtotilan kiteytys

Laitoksen perinteisenä tavoitteena on tarjota erinomaiset edellytykset kaikkien tutkijoidensa opettajiensa ja opiskelijoidensa laadukkaalle työlle. Erityisesti pyritään vakiinnuttamaan laitoksen parhaiden tutkimusryhmien asema kansainvälisen tutkimuksen kärjessä kaikilla kolmella painoalueella. Kansainvälisen tutkimustoiminnan ohella yhteiskuntatieteillä ja filosofialla on erityinen ja tärkeä velvoite osallistua myös kansalliseen keskusteluun niin akateemisella kuin yleisellä yhteiskunnallisella tasolla. Laitos on aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa yliopiston painoalaa ”Monitieteinen kriisien ja yhteiskunnan muutosten tutkimus”.

5. Keskeiset tavoitteet ja niiden priorisointi

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos luo hyvät edellytykset sen piirissä tehdyille tutkimukselle seuraavin keinoin:

Varataan lisää aikaa tutkimukseen

- Järjestetään opetus- ja tutkimushenkilökuntaan kuuluville joka lukuvuosi yhden periodin pituinen tutkimuskausi, joka on vapaa opetuksesta ja hallinnosta.
- Huomioidaan tutkimukseen varattava aika työsuunnitelmia vahvistettaessa.
- Vähennetään tutkimus- ja opetushenkilökunnan hallintovelvoitteita.

Tuetaan rahoitushakua

- Tarjotaan tutkimuksen tukipalveluja sekä vertaistukea rahoitushauissa.
- Annetaan mahdollisuuksien mukaan opetus- ja hallintotehtävistä vapaata aikaa hakemusten laadintaan.
- Kartoitetaan laitoksen synergiat rahoitushakua varten.

Tuetaan tutkijoiden verkostoitumista ja liikkuvuutta

- Rakennetaan aktiivisesti kansainvälisiä tutkijaverkostoja ja osallistutaan jo olemassa olevaan tutkijayhteistyöhön.
- Tuetaan tutkijoiden liikkuvuutta hyödyntäen mm. olemassa olevia kansainvälistymisohjelmia.

Panostetaan parhaiden kykyjen rekrytointiin ja tutkijanuran tukemiseen

- Rekrytoidaan laitokselle lahjakkaita tutkijoita joka tutkijanuran vaiheessa.
- Tuetaan tutkijauramallin mukaista tasolta toiselle siirtymistä.
- Integroidaan lahjakkaat nuoret tutkijat maisteriopintovaiheessa tutkimusryhmiin ja tohtorikoulutukseen.
- Tuetaan kansainvälistä liikkuvuutta ja kannustetaan siihen.

6. Tutkimustoiminnan arviointi ja tavoitteiden saavuttamisen mittarit

Tutkimuksen korkeatasoisuuden mittareina pidetään korkeatasoisia kansainvälisiä ja kotimaisia julkaisuja, osallistumista kansainvälisiin tutkimushankkeisiin ja -verkostoihin, kansainvälistä liikkuvuutta sekä kilpaillun ulkopuolisen rahoituksen hankkimista. Tavoitteisiin pääsemistä mitataan julkaisujen laadulla ja määrällä sekä niiden

vaikuttavuudella. Yhtenä laatukriteerinä pidetään julkaisufoorumien tasoilla 2–3 julkaisemista. Kansalliseen tutkimukselliseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen edellyttää julkaisemista suomeksi myös 1 ja 0 jufo-tasojen julkaisuissa.